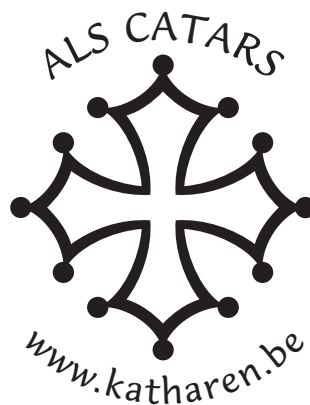

De oorkonde van Niquinta

**De kathaarse vergadering
van Saint-Félix-en-Lauragais
1167**

Nederlandse vertaling van Willy Vanderzeypen

De kathaarse vergadering¹ van Saint-Félix-en-Lauragais² (1167)

De oorkonde van Niquinta³

(La Charte de Niquinta)

Latijnse versie: manuscript, Nationale Bibliotheek Paris, fonds Baluze 7, fol. 40-42v

Elektronische transcriptie: W. Vanderzeypen 2006

Onderstaande letterlijke vertaling in het Nederlands met commentaar:

W. Vanderzeypen 2007

Zie ook artikel e-Magazine 9 - december 2007 - Studiecentrum Als Catars, Brussel

---

Anno M.C.LX.VII Incarnationis Dominice in mense madii.

In het jaar 1167 van de Incarnatie van de Heer, in de maand mei.

In diebus illis ecclesia Tolosana adduxit Papa Niquinta in Castro Sancti

In die dagen bracht de kerkgemeenschap⁴ van Toulouse⁵ vader Niquinta⁶ in het castrum van

Felicii et magna multitudo hominum et mulierum ecclesie Tolosane

Saint-Félix en een grote menigte van mannen en vrouwen van de kerk van Toulouse

aliarumque ecclesiarum vicine congregaverunt se ibi ut acciperent

en van andere naburige kerken kwamen daar samen om het consolament

consolamentum. Et dominus Papa Niquinta cepit consolare.

toegediend te krijgen. En de heer Vader Niquinta begon te vertroosten.⁷

---

¹ De meeste auteurs schrijven *concilie*, maar we weten niet hoe de katharen dergelijke samenkomst noemden. Daarom kies ik voor het neutrale *vergadering*.

² En echt niet Caraman.

³ Niquinta (Nicetas) zat de vergadering voor als uitgenodigde raadgever en heeft in feite niets met de oorkonde te maken, maar zijn naam zal in de geschiedschrijving ermee verbonden blijven.

⁴ Met *kerk* bedoelt men hier telkens een kathaarse gemeenschap, christenen verenigd rond Christus, en zonder kerkgebouw.

⁵ Het is dus de kathaarse kerk van Toulouse die de vergadering heeft opgezet en Niquinta heeft uitgenodigd in Saint-Félix.

⁶ Het document wemelt van namen, maar een eenvoudige inventarisatie, toont aan dat er in feite maar 22 verschillende personen bij naam worden genoemd. Van Toulouse 8, van Frankrijk 1, van Albi 1, van Carcassonne 9, van Agen 1, van Constantinopel 1 (Niquinta), van Lombardije 1 (Marcus). In het kopieannex nog de 2 namen van Isarn en Pollan.

⁷ Vooraleer de officiële vergadering begint, komen mensen uit de omgeving toegestroomd om uit Niquinta's handen het consolament te krijgen, wat niets te maken heeft met de latere wijdingen van hoogwaardigheidsbekleders. Hij is in feite niet meer dan een hoogwaardigheidsbekleder tussen het volk dat van hem de zegen wil krijgen.

Postea vero Robertus de Spermone, episcopus ecclesie Francigenarum, venit
Daarna kwam inderdaad Robert van Spermon⁸, bisschop⁹ van de kerk der Fransen,

cum consilio suo, et Marchus Lombardie venit cum consilio suo similiter, et
met zijn kerkraad en Marcus¹⁰ van Lombardije kwam eveneens met zijn kerkraad, en

Sicardus Cellareriusecclesie Albiensis episcopus, venit cum consilio suo, et
Sicard Cellerier, bisschop¹¹ van de kerk van Albi, kwam met zijn kerkraad, en

Bernardus Catalani venit cum consilio ecclesie Carcassensis, et consilium
Bernat Cathala kwam met zijn kerkraad van Carcassonne, en de kerkraad

*ecclesie Aranensis fuit ibi.
van Agen was daar ook.*

Et omnes sic innumerabiliter congregati, homines Tolosanae ecclesie
En toen allen hier ontelbaar waren vergaderd, wilden de mannen van de kerk van Toulouse

*voluerunt habere episcopum et elegerunt Bernardum Raimundum.
een bisschop hebben en zij verkozen¹² Bernat Raimon¹³.*

Similiter vero et Bernardus Catalanus et consilium ecclesie Carcasensis
En tegelijkertijd verkozen Bernat Cathala en de kerkraad van Carcassonne,

rogatus ac mandatus ab ecclesia Tolosana et cum consilio et voluntate et
gevraagd en uitgenodigd¹⁴ door de kerk van Toulouse, en op advies en wens en

*solucionem domini Sicardi Cellarerii elegerunt Guiraldum Mercerium, et
besluit van de heer Sicard Cellerier¹⁵, Guiraud Mercier, en*

*homines Aranensis elegerunt Raimundum de Casalis.
de mannen van Agen verkozen Raimon van Casals.*

---

⁸ Verder in de tekst *Esperon*. Waarschijnlijk Epernon. Het wegvallen van de 's' is niet ongewoon. Bij ons weten wordt deze Robert nergens anders vermeld.

⁹ Robert is dus reeds voor de vergadering een kathaarse bisschop, namelijk van de kerk in Noord-Frankrijk. Bij degene die dat nog niet zijn voor de vergadering ontbreekt het woord *bisschop*.

¹⁰ Geattesteerd in vele andere documenten van Italiaanse oorsprong. Lombardije is de eerste kathaarse kerk in Italië.

¹¹ Sicard Cellerier was al voordien bisschop van de oudste Zuid-Franse kathaarse kerk, die van Albi. Hij was dat van 1165 tot 1185 en wordt ook vermeld in de kroniek van Guillaume de Puylaurens.

¹² Een aantal kerken hebben nog geen bisschop en die gaan nu elk vanuit hun eigen kerkbestuur iemand verkiezen.

¹³ Dus de eerste bisschop van de kathaarse kerk van Carcassonne of Carcassès, van 1167 tot 1180. Hij wordt gearresteerd in 1181 en na afzwering en verzoening met de roomse kerk kanunnik van Saint-Sernin te Toulouse.

¹⁴ Bevestiging dat de vergadering is opgezet door de kerk van Toulouse.

¹⁵ Sicard Cellerier had op dat ogenblik als enige bisschop in de regio nog alle zeggingschap.

Postea vero Robertus d'Espernone accepit consolamentum et ordinem
*Waarna Robert van Esperon het consolament kreeg en de wijding*¹⁶

episcopi a domino Papa Niquinta ut esset episcopus ecclesie
tot bisschop van de heer vader Niquinta opdat hij de bisschop zou zijn van de kerk

Francigenarum.
der Fransen.

Similiter et Sicardus Cellararius accepit consolamentum et ordinem episcopi
*Op dezelfde wijze kreeg ook Sicard Cellarier het consolament en de wijding*¹⁷ *tot bisschop*

ut esset episcopus ecclesie Albiensis.
opdat hij de bisschop zou zijn van de kerk van Albi.

Similiter vero Marchus accepit consolamentum et ordinem episcopi ut esset
*Op dezelfde wijze kreeg eveneens Marcus het consolament en de wijding*¹⁸ *tot bisschop opdat hij*

episcopus ecclesie Lombardie.
de bisschop zou zijn van de kerk van Lombardije.

Similiter vero Bernardus Raimundus accepit consolamentum et ordinem
Op dezelfde wijze kreeg eveneens Bernat Raimon het consolament et de wijding

episcopi ut esset episcopus ecclesie Tolosanae.
tot bisschop opdat hij de bisschop zou zijn van de kerk van Toulouse.

Similiter et Guiraldus Mercerius accepit consolamentum et ordinem episcopi
Op dezelfde wijze kreeg ook Guiraud Mercier het consolament en de wijding tot bisschop

ut esset episcopus ecclesie Carcasensis.
opdat hij de bisschop zou zijn van de kerk van Carcassonne.

Similiter et Raimundus de Casalis accepit consolamentum et ordinem
Op dezelfde wijze kreeg ook Raimon van Casals het consolament en de wijding

episcopi ut esset episcopus ecclesie Aranensis.
van bisschop opdat hij de bisschop zou zijn van Agen.

---

¹⁶ Dus een herwijding, want Robert was al bisschop.

¹⁷ Idem. Sicard was al bisschop.

¹⁸ Daarna volgen de nieuwe wijdingen van de pas door hun kerkbestuur verkozenen.

Post haec vero Papa Niquinta dixit ecclesie Tolosane: “Vos dixistis mihi ut
*Waarna*¹⁹ vader Niquinta zei tot de kerk van Toulouse: “**Gij hebt me gevraagd om**

ego dicam vobis consuetudines primitivarum ecclesiarum sint leves aut
U uit te leggen of de gewoonten van de primitieve²⁰ **kerken lichtvaardig waren of**

graves et ego dicam vobis: Septem ecclesie Asiae fuerunt²¹ divisas et
ernstig en ik zal u antwoorden: de zeven kerken van Azië²² **werden verdeeld en**

terminatas inter illas, et nulla illarum faciebat ad aliam aliquam rem ad
begrensd onder elkaar, en geen van hen ondernam ook maar iets leidend tot

suam contradicionem. Et ecclesia Romanae et Drogometie et Melenguie
betwisting door de andere. En de kerken²³ **van Romanië**²⁴ **en van Dragovitië**²⁵ **en van Melenguie**²⁶

et Bulgarie et Dalmaciae sunt²⁷ divisas et terminatas et una ad altera non facit
en van Bulgarije²⁸ **et van Dalmatie**²⁹ **zijn verdeeld en begrensd**³⁰ **et niemand van hen**

aliquam rem ad suam contradicionem, et ita pacem habent inter se.
doet iets leidend tot betwisting door de andere, en aldus heerst er vrede onder hen.

Similiter et vos facite.”
En gij, doe hetzelfde³¹.”

Ecclesia vero Tolosana elegit Bernardum Raymundum et Guillermum
De kerk van Toulouse koos Bernat Raimon en Guilhem

Garsias et Ermengaudum de Forest et Raimundum de Beruniaco et
Garsias en Ermengaut van Forest en Raimon van Baimiac en

---

¹⁹ Hier komen we bij een tweede gedeelte van de vergadering, namelijk een toespraak van Niquinta.

²⁰ In alle oorkonden van die tijd, zelfs in het noorden, worden met *primitieve* steeds de vroegchristelijke kerken bedoeld.

²¹ Verleden tijd.

²² Die vroegchristelijke Pauluskerken situeren zich inderdaad in Klein-Azië en zijn met zeven. Bevestiging van supra.

²³ Dit zijn de moderne kathaarse kerken, niet in Klein-Azië maar in de Balkan. Niquinta spreekt nu in de tegenwoordige tijd, bij de vroegchristelijke deed hij dat in de verleden tijd.

²⁴ Constantinopel en het gebied aan beide zijden van de Bosporus

²⁵ Gebied ten westen van Saloniki.

²⁶ Gebied in de Peleponnesos.

²⁷ Tegenwoordige tijd.

²⁸ Gebied vanaf West-Macedonië tot aan de Zwarte Zee.

²⁹ Adriatische kust met Kroatië en Bosnië.

³⁰ Die bisdommen in de Balkan zijn dus reeds goed georganiseerd en alleszins begrensd.

³¹ Niquinta adviseert de kathaarse kerken van Zuid-Frankrijk om hetzelfde te doen als die van Paulus vroeger en die van de Balkan nu: een grensafbakening van het (voorziene) werkingsgebied.

Guilabertum de Bon Vilario et Bernardum Contor et Bernardum
Guilbert van Bonvilar en Bernat Contor en Bernat

Guillermum Bone Ville et Bertrandum de Avinione ut essent divisores
Guilhem Bonneville en Bertran van Avignonet opdat ze de verdelers³² zouden zijn

ecclesiarum.
van de kerken.

Ecclesia vero Carcasensis elegit Guiraldum Mercerium et Bernardum
De kerk van Carcassonne koos Guiraud Mercier et Bernat

Catalanum et Gregorium et Petrum Calidas manus et Raimundum Poncium
Cathala et Grégoire et Pèire Caldemas et Raimon Pons

et Bertrandum de Molino et Martinum de Ipsa Sala et Raimundum
et Bertran van Mouly en Martin van la Salle et Raimon

Guibertum ut essent divisores ecclesiarum.
Guibert opdat ze de verdelers zouden zijn van de kerken.

Et isti congregati et bene consiliati dixerunt quod ecclesia Tolosana et
Na vergaderd te hebben en goed gedelibireerd, zegden deze dat de kerk van Toulouse en

ecclesia Carcasensis sint divisas propter episcopatos, et sicut : episcopatum
de kerk van Carcassonne zullen verdeeld worden in bisdommen, en wel als volgt: het bisdom³³

Tolose dividitur cum archiepiscopato Narbone in duobis locis et cum
Toulouse zal verdeeld worden samen met het aartsbisdom³⁴ Narbonne in twee stukken

episcopato Carcasensis: a Sancto Poncio sicut montana pergit inter
en samen met het bisdom³⁵ Carcassonne: vanaf Saint-Pons³⁶ zoals de berg³⁷ die oprijst tussen

---

³² Men verkiest hier een commissie met vertegenwoordigers van de twee kerken waartussen de grenzen zullen worden vastgelegd, en waarbij men dus het advies van Niquinta volgt.

³³ **Katholiek** bisdom.

³⁴ Idem.

³⁵ Idem. Conclusie: ze nemen het gebied van drie katholieke bisdommen samen en gaan dat vervolgens in twee kathaarse bisdommen verdelen. Hier hebben vele onderzoekers het noorden verloren. Het is inderdaad niet bij eerste lezing duidelijk dat de katharen het hier plots over katholieke bisdommen hebben. De sleutel was het woord *aartsbisdom* en het feit dat er nooit een kathaars bisdom van Narbonne is geweest.

³⁶ Saint-Pons-de-Thomières, in de vallei van Salesse.

³⁷ Met berg bedoelt men de keten van de Montagne Noire, in de honderd jaar latere Inquisitiedocumenten nog steeds geattesteerd als grens. Het hoogste gedeelte van de keten ligt inderdaad tussen Lastours en Hautpoul nabij Mazamet. De noordgrens van het gebied van de kathaarse kerk van Carcassonne is dus de hoogste lijn van de Montagne Noire (OW gericht). De oostgrens is de Middellandse Zee.

Castrum Cabarecii et Castrum Altipulh et usque ad divisionem Castri Saxiaci
het castrum van Cabarets³⁸ en het castrum van Hautpoul en tot de scheiding van het castrum

et Castri Verduni, et pergit Montem regalem et Fanumjovem, et sicut alii
van Saissac met het castrum van Verdun³⁹, en doorlopend tot Montréal en Fanjeaux, en aldus

episcopati dividuntur ab exitu Redensis usque ad Leridam⁴⁰, sicut pergit ad
*zullen andere⁴¹ bisdommen verdeeld worden vanaf het verlaten van de Razès tot in Lerida,
en vandaar verderlopend tot*

Tolosam, ita ecclesia Tolosana habet in sua potesta et in suo gubernamento.
in Toulouse, zodat aldus de kerk van Toulouse er de macht en jurisdictie in heeft.

Similiter et ecclesia Carcasensis, sicut dividitur et terminatur, habet in sua
En tegelijkertijd zal de kerk van Carcassonne, aldus worden verdeeld, en heeft in haar

potestate et in suo gubernamento, omnem episcopatum Carcasensis et
macht en haar jurisdictie, het volledige bisdom Carcassonne en

archiepiscopatum Narbonensis et aliam terram sicut divisum est et dictum
het aartsbisdom Narbonne en de rest van het gebied, aldus en zoals gezegd verdeeld

usque ad Leridam, sicut vergit apud mare.
tot in Lerida en doorlopend tot aan de zee⁴².

Et ita ecclesie sunt divisas, sicut dictum est, ut abeant pacem et
En dat aldus de kerken verdeeld zijn, zoals gezegd is, opdat ze vrede hebben en

concordiam adinvicem et iura ad altera non faciat aliquid ad suam
eeuwige verstandhouding en opdat niemand iets onderneemt tegen de rechten van

---

³⁸ Vandaag Lastours.

³⁹ Verdun-en-Lauragais. De grens loopt hier dus tussen de dorpen Verdun en Saissac, in feite het uiterste puntje van de Montagne Noire, en dan dwars de lijn de vallei pal naar het zuiden.

⁴⁰ Volgens Elie Griffe en Jean Duvernoy is Lerida te ver van Carcassonne. Ze zijn alternatieven gaan zoeken maar hebben die niet echt gevonden. Volgens de huidige generatie onderzoekers, waarbij ik me aansluit is Lerida = Lerida (Lleida). Het was de eerste serieuze stad aan de andere kant van de Pyreneeën en een kruispunt van handelswegen. Het ligt in de logica van de in de Lauragais begonnen NZ-grens. Afstand is niet echt een argument wanneer men andere kathaarse bisdommen van rond 1170 in Europa gaat bekijken. Die van de Balkan, Noord-Italië en Noord-Frankrijk waren immers nog beduidend groter. Kathaarse bisdommen waren steeds groter dan de katholieke bisdommen van hun tijd. Dat zien we ook te Saint-Félix gebeuren. Bovendien hebben de arbiters de intentie om dat later te gaan onderverdelen (zie infra). De westgrens loopt dus ongeveer parallel met de Aude, maar iets westelijker. Eens de bergen over volgt ze een tracé dat parallel loopt met de zee, min of meer de vallei van de Segre volgend tot in Lerida. Vanuit Lerida gaat de zuidgrens dan naar de kust, naar Barcelona of Tarragona, dat is niet gespecificeerd. En zo is het bisdom van Carcassonne netjes begrensd.

⁴¹ Men lijkt reeds in 1167 plannen te hebben om later het zuidelijk deel van het bisdom in nieuwe (Catalaanse) bisdommen te verdelen, wat effectief een aanvang zal hebben met de creatie van het bisdom van de Razès. Een verdere verdeling van en infiltratie naar Catalonië werden onmogelijk gemaakt door de anti-ketterse maatregelen van koning Peire van Aragon en vervolgens door de kruistochten.

⁴² De zuidgrens loopt dus van Lerida tot aan de Middellandse Zee.

contradicionem.
de andere.

Huius sunt testes rei et defensores: Bernardus Raimundus et Guillelmus
Dit zijn de getuigen en verdedigers van deze zaak: Bernat Raimon en Guilhem

Garsias et Ermengaudus de Forest et Raymundus de Baunacio et
Garcias en Ermengaut van Forest en Raimon van Baimiac en

Guilbertus de Bone Vilario et Bernardus Guilermi Contor et Bernardus
Guilbert van Bonvilar en Bernat Guilhem Contor en Bernat

Guillemi de Bone Ville et Bertrandus de Avinone et ecclesie Carcasensis
Guilhem van Bonneville en Bertran van Avignonet en voor de kerk van Carcassonne

Guiraldus Mercerii et Bernardus Catalani et Gregorius et Petrus Calidas
Guiraud Mercier en Bernat Cathala en Grégoire en Pierre Caldemas

manus et Raimundus Poncii et Bertrandus de Molino et Martinus de Ipsa *Raimon Pons en*
Bertran van Mouly en Martin van la

Sala et Raymundus Guiberti.
Salle en Raimon Guibert.

Et omnes isti mandaverunt et dixerunt Ermengaudus de Forest ut faceret
En al dezen gaven de volmacht aan en zegden tegen Ermengaut van Forest om te doen

dictatum, et cartam Tolosane ecclesie.
hetgeen was gezegd, en een charter voor de kerk van Toulouse te maken.

Similiter et Petro Bernardo mandaverunt et dixerunt ut faceret dictatum et
Tegelijkertijd gaven ze de volmacht aan en zegden tegen Pèire Bernat om te doen hetgeen was gezegd

cartam ecclesie Carcasensis. Et ita fuit factum et impletum.
*en een charter voor de kerk van Carcassonne te maken. En dit werd aldus gedaan en uitgevoerd*⁴³.

(note: fin de l'acte de 1167)
(nota: einde van de akte van 1167)

---

⁴³ Te Saint-Félix werden dus reeds twee exemplaren opgemaakt: één voor de kerk van Toulouse en één voor de kerk van Carcassonne. Welke van de twee later is gebruikt door Pierre Pollan, weten we niet.

Hoc⁴⁴ translatum fecit translatare dominus Petrus Isarn de antiqua carta in
De heer Pèire Isarn⁴⁵ liet deze copie⁴⁶ overschrijven van een oud charter,

potestate supradictorum facta qui ecclesias, sicut superius scriptum est,
opgemaakt onder de autoriteit van degenen die de kerken verdeelden, zoals hierboven

diviserunt. Feria II. In mense augusti XIV. die in introitu mensis, anno
beschreven. Maandag. In de maand augustus, op de 14de dag sinds het begin van de maand,

M.CC.XXIII. ab Incarnatione Domini. Petrus Pollanus translavit haec omnia
in het jaar 1223 van de Incarnatie van de Heer. Pèire Pollan⁴⁷ heeft dit alles overgeschreven

rogatus ac mandatus.
zoals hiervoor gevraagd en gemandateerd.

(note: fin de la copie de 1223)
(nota: einde van de copie⁴⁸ van 1223)

---

⁴⁴ Hier begint dus de toevoeging van 1223 om aan te geven dat het een kopie is.

⁴⁵ Geattesteerde kathaarse bisschop van de kerk van Carcassone (of Carcassès), van 1223 tot 1226, meestal verblijvend in het niet door de Fransen veroverde Cabarets en uiteindelijk verbrand te Caunes-Minervois.

⁴⁶ Waarom had Isarn een kopie nodig in dat jaar 1223? De graven van Toulouse waren in 1222 een tegenoffensief begonnen en hadden bijna het hele land heroverd op de Noord-Fransen. Daardoor kon de kathaarse clerus de clandestiniteit verlaten en zich terug openlijk in de dorpen installeren. Bij deze herorganisatie had de bisschop de grensbepalingen van 1167 nodig om conflicten te vermijden (zie ook studies Julien Roche). Het feit dat de katharen dat in 1123 konden, betekent dat het oorspronkelijke document nog niet in katholieke handen was gevallen. Daarom ook wordt het document niet door het katholieke kamp vermeld. Indien de tegenstanders het wel hadden gekend, dan hadden ze er met zekerheid gebruik van gemaakt en het waarschijnlijk vermenigvuldigd om het ketterse gevaar van de daken te schreeuwen.

⁴⁷ In 1223 zijn *fiils* (assistent) en later de laatste bekende kathaarse bisschop van de Carcassès (1240-1258).

⁴⁸ Deze toevoeging verhoogt de authenticiteitswaarde van het gehele document. De 17de eeuwse historicus Guillaume Besse, die het voor het eerst publiceerde (in 1652 te Parijs) na het gekregen te hebben van iemand van het kapittel van Toulouse, werd en wordt verdacht van een vervalsing. Waarom hij dat zou gedaan hebben, welk voordeel hij daarbij zou gehad hebben, daar heeft echter niemand een afdoend antwoord op. Aan de manier waarop Besse het document opneemt in zijn publicaties, is duidelijk te merken dat hij niet goed weet waarover het gaat. Bovendien kende men in de 17de eeuw de namen van Pollan en Isarn niet. Zelfs in de Inquisitieregisters worden ze nooit samen vernoemd. Na een grondig onderzoek door meerdere experts van het *Institut de Recherches et d'Histoire des Textes*, kwamen zij tot het besluit dat de inhoud coherent is met de historische context en dat de gebruikte oorkondetaal conform is met die van haar tijd. De meeste (ernstige) historici zien deze kopie vandaag als authentiek. Men blijft haar aanvallen, want het is een document dat minder past in een superkritische geschiedschrijving die het katharisme in belang wil verminderen of het bestaan ervan zelfs wil ontkennen. Het is inderdaad een getuigenis van eerste orde van de situatie en de organisatie van de ketterij, reeds in het begin van de tweede helft van de 12de eeuw, en toont ons de kathaarse kerkgemeenschappen in volle internationale ontwikkeling en blijkbaar met grootse plannen. Mocht later onderzoek toch aantonen dat dit document een vervalsing is, dan doen we onze hoed af voor de geniale maker, wie dat ook moge zijn.